

Галина Полянська

ПРОФЕСІЙНІ КОМПОЗИТОРИ ПОЛТАВЩИНИ

Сфера художньої культури нескінченно різноманітна. Завдяки науковому та технічному розвитку постійно з'являються нові й нові види та жанри мистецтва, народжуються нові імена і твори. Полтавщина здавна славиться своїми досягненнями. Серед найяскравіших сфер – живопис, музика, література: «І «Енеїди» владний сміх, і струни Лисенка живії...». Нам би пишатися творчістю земляків, знати їхні імена, однак перепоною до знайомства часто стає відсутність інформації. Пропонована стаття частково знімає цю проблему в галузі сучасної професійної діяльності композиторів Полтавщини.

Серед старих, поживклих від часу паперів мені випадково потрапив на очі листок, набраний ще на друкарській машинці і датований 1998 роком. На ньому значилося: «Протокол установчих загальних зборів Полтавської обласної організації Спілки композиторів України». Не така вже й глибока історія, але він нагадав про те, що від створення композиторського осередку минуло вже понад півтора десятиліття. Що знає шановна громада про творчу спілку професійних композиторів Полтавщини?

Тоді, 1998-го, серед запрошених на установчі збори були: член Спілки композиторів України Тетяна Георгіївна Хмельницька, начальник управління культури облдержадміністрації Петро Карпович Бондаревський, заступник начальника управління культури Ольга Василівна Білько і тодішній директор музичного училища імені М. В. Лисенка Віктор Петрович Кучер.

Для музичної спільноти не були ані порожнім звуком, ані забутою історією пісні Марусі Чурай, опери Миколи Лисенка, мелодії братів Майбород. Тому на порядку денному стояли питання про створення Полтавської обласної організації Спілки композиторів України; прийняття Положення творчої організації; вибори голови та затвердження відповідального секретаря.

Першого червня 1998 року «з метою розвитку музичної культури України, підтримки вільного розвитку різноманітних творчих напрямків, індивідуальних художніх та наукових пошуків у галузі музичного мистецтва» ухвалою установчих зборів

Полтавська обласна організація Спілки композиторів України була створена.

Головою організації тоді обрали Олексія Івановича Чухрая, заслуженого діяча мистецтв України, композитора-пісняра, автора Гімну Полтави і багатьох відомих мелодій. Його приватне помешкання по вулиці Пушкіна в Полтаві на кілька років стало адресою нової творчої організації.

До осередку на час створення також належали члени Спілки композиторів України: композитор Тамара Георгіївна Парулава, музикознавець Галина Миколаївна Полянська і Тетяна Георгіївна Хмельницька – композитор, яка невдовзі виїхала до Харкова. Ці імена й залишилися в історії як імена засновників обласного осередку. Проживала (і живе понині) в Полтаві й Олександра Сергіївна Цалай-Якименко, також член Спілки композиторів України, музикознавець зі світовим ім'ям, тоді ще доцент Львівської музичної академії, доктор мистецтвознавства. Неодноразові пропозиції на її адресу прилучитися до новоствореної інституції позитивного результату не дали. Мудра жінка, зваживши на своє мандрівне життя (Полтава – Львів – Київ – Європа), тривалий час залишалася «приписаною» до Київської організації, хоч радо допомагала «неофітам» порадами, професійним досвідом, авторитетом.

Передбачалося, що новий осередок одразу почне бурхливу діяльність, що ця діяльність вплине на культурне життя міста, збудить його, додасть динаміки та розмаїття. Замість цього кожен з організаторів продовжував жити, творити і працювати (усі були викладачами Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка), як і раніше, абсолютно буденно. Разом намагалися довести до рівня юридичних вимог статутні документи і «відкритися офіційно». На той час це було серйозною проблемою. Комп'ютери ще не стали загальнодоступними, й усі документи робилися і безліч разів перероблювалися на друкарських машинках. Кожна довідка вимагала хоч і дрібних, але коштів, а допомогти в цьому ніхто не міг: Спілка композиторів України мала право допомогти лише юридичній одиниці, а спонсорство перебувало в зародковому стані. Так би й ходили організатори по колу,

якби не посприяли керівники відділу культури облдержадміністрації й телерадіокомпанії «Лтава». Завдяки П. К. Бондаревському та М. І. Ляпаненку замкнене коло було розірвано й осередок отримав юридичний статус. У періодичній пресі з цього приводу з'явилося кілька повідомлень, але на рівні міста ніяких культурних потрясінь не трапилося. На виправдання зараз можна пригадати важкий економічний стан країни, інерцію мислення адміністративного прошарку, провінційність і відсутність академічних колективів та інші негативи нашого спільного минулого.

Проте авторські концерти – звіти композиторів, що відбувалися ще з 1995 року, – стають регулярним явищем. Пісенна творчість О. Чухрая, посилена виконавським талантом Раїси Кириченко, набувала популярності у всій країні, а Т. Парулава, натхненна місцевим фольклором та легендами, 1999 року завершує кількарічну монументальну роботу – оперу «Маруся Чурай» за романом Ліни Костенко. Того ж року до спілки композиторів вступила музикознавець Л. Я. Івахненко. А коли Головою осередку стає енергійна Т. Парулава, його чисельність збільшується регулярно: у грудні 2005 року став членом СКУ фольклорист П. Бакланов, 2006-го – композитор В. Карлаш, 2007-го – музикознавець О. Чепіль, 2008-го – композитори Ю. Корженко, С. Горюнович, В. Скакун. Започаткований з ініціативи осередку фестиваль молодих композиторів, що проводився раз на два роки, було скасовано, натомість з'явилися щорічний фестиваль «І струни Лисенка живі!», фестиваль «Дні Миколи Лисенка на Полтавщині», де з успіхом звітували і члени полтавського осередку.

Напевно, про перші роки життя нової організації варто було пам'ятати в подробицях і фіксувати численні творчі події, але цього ніхто так і не зробив. Поштовхом до зібрання й оформлення матеріалів стала трагічна подія. Пішов із життя фольклорист, аранжувальник, палкий ентузіаст народної пісні **Павло Олексійович Бакланов** – заслужений артист України, хормейстер, аранжувальник і автор обробок народних пісень. Скупа біографічна довідка з особової справи зберігає лише об'єктивні факти: він народився 14 липня 1948 року в місті Дрогобичі Львівської області, 1968 року закінчив Таганрозьке музичне училище і з 1965 року тривалий час працював там керівником самодіяльних гуртків різних напрямків. У довідці зазначена військова служба в Ансамблі пісні і танцю Північнокавказь-

кого військового округу (м. Ростов-на-Дону), робота із самодіяльними музичними колективами Ростовської області й навчання в Саратовській державній консерваторії імені Л. В. Собінова на відділенні керівників народного хору у класі Л. Л. Христіансена (1972–1977) і в наступні три роки – в аспірантурі. Далі документально наводиться невеликий перелік місць роботи фольклориста:

– керівник народних хорових колективів м. Енгельса та м. Саратова (Росія);

– викладач російської народної музичної творчості та розшифровки фольклору на кафедрі історії музики Саратовської державної консерваторії;

– головний хормейстер Державного Омського російського народного хору (Росія);

– головний хормейстер Заслуженого народного шахтарського ансамблю пісні і танцю «Донбас», м. Донецьк (Україна);

– художній керівник пісенно-танцювального ансамблю «Полтава» Полтавської обласної державної філармонії;

– керівник фольклорного ансамблю «Жива вода» Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

У стислих рядках інформації вмістилося життя людини. Однак поза датами та записами в трудовій книжці залишається доробок музиканта. Педагогічна діяльність не була для нього цікавою. Професор Лев Христіансен «інфікував» своїх учнів ентузіазмом практичної діяльності: запис та збереження народної пісні стали метою життя і для Павла Олексійовича.

Дитинство та юність майбутнього музиканта пройшли на Донеччині, а роки навчання – в Росії. У Саратовській консерваторії він здобув фундаментальну освіту керівника народного хору і фольклориста, опанував сучасні методи розшифровки, здійснив низку фольклорних експедицій (спочатку по Ростовській, потім по Белгородській області Російської Федерації), які значно поглибили його науково-практичні знання і допомогли в підготовці наукового дослідження.

У 1980-х роках займався записами і розшифровками фольклору в селах України, а коли став головним хормейстером Державного Омського російського народного хору, зробив численні записи і в регіонах компактного проживання вихідців з України. Там же вийшли друком його перші збірники розшифровок.

Після повернення в Україну П. О. Бакланов 10 років (1991–2001) натхненно працював керівни-

Павло Бакланов. Фото

ком пісенно-танцювального ансамблю «Полтава» Полтавської обласної державної філармонії. У цей період він активно цікавиться фольклором, записує і розшифровує більше ста пісень різних регіонів Полтавської області (с. Веселий Поділ та с. Гаївка Семенівського району).

2005 року вийшла друком збірка «Пісні села Веселий Поділ», у якій розшифровані та записані пісні з репертуару народного самодіяльного фольклорно-етнографічного ансамблю «Криниця» Веселоподільського сільського будинку культури Семенівського району. Із понад 60-ти пісень різних жанрів, записаних у жовтні 1997 року, до збірки ввійшли лише одна балада, 12 побутових та одна авторська пісня, складена в колективі. Фольклорист був водночас добрим науковцем: він узагальнив свої спостереження, відмітив високу виконавську майстерність співачок і при розшифровці намагався якомога точніше передати особливості виконання – імпровізаційність і свободу мислення, барвистість вокальної мелізматики. Дослідник звернув увагу на те, що кожна молода співачка виконує свою партію дуже просто, а з часом, при зростанні майстерності, її манера набуває все більшої імпровізаційної свободи. У розшифровках фольклорист детально розписував глісандо, вказував точність інтонації до чверті тону, манеру поведінки, поставу, жести виконавців.

В останні роки життя Павло Олексійович керував фольклорним ансамблем «Жива вода» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Те, що йому вдалося зробити зі студентським колективом, викликало захоплення. На жаль, останньою датою його життя стало 3 квітня 2010 року. Тепер уся його діяльність нагадує збережену естафету, підхоплену із заповітів Є. Ліньової, Л. Куби, Г. Хоткевича і передану учасникам гурту «Жива вода» та їхнім слухачам – нам із вами.

Наступним (за алфавітним принципом) членом полтавського осередку є **Сергій Афанасійович Горюнович** – піаніст-імпровізатор, композитор, хоровий диригент, аранжувальник, лауреат міжнародних джазових фестивалів, організатор і директор арт-клубу «Du Talon» (м. Кременчук).

Його батько був військовим офіцером, а мати – швачкою, що «творила» розкішні жіночі вбрання. По лінії батька рід мав білоруське коріння, материнський рід – лагиське. Рідний брат бабусі композитора – Ян – був професійним музиком. Він грав на домрі і під час війни виступав у складі квартету імені В. Андрєєва. Дід по матері – Степан Макарович Супрун – українець, родом із міста Кременчука. Батьки майбутнього музиканта познайомилися 1947 року на Західній Україні й після демобілізації (1956) також переїхали до цього наддніпрянського міста. Тут 11 липня 1960 року й народився Сер-

гій Горюнович. Музикою він почав займатися із 6 років. Постійно слухаючи мамині пісні, хлопець намагався їх повторювати. Батьки, помітивши музичні здібності сина, запросили для навчання його гри на фортепіано домашнього вчителя – Людмили Петрівну Бережну.

Семирічним юний музикант уступає до Кременчуцької дитячої музичної школи № 1 імені П. І. Чайковського в клас фортепіано Олександри

Сергій Горюнович. Фото

Георгіївни Скрипник (Спішевої). Приблизно через рік починаються виступи в загальноосвітній школі із сольними вокальними номерами. Він міг легко підібрати будь-яку мелодію і співати її, акомпануючи собі на фортепіано, добре виходило наслідування голосів та манери виконання відомих співаків: М. Магомаєва, М. Сліценка, К. Огневого. Значну роль у розширенні музичного кругозору відіграла сестра Сергія Тетяна. Саме вона познайомила хлопця із творчістю О. Вертинського, С. Адамо, Т. Хампердинка, Е. Хіля, Е. П'єхи, В. Ободзинського, ансамблів «Бітлз», «Ролінг Стоунз» та ін. Із того часу починається захоплення філофонічним колекціонуванням. Спочатку збиралися магнітофонні записи, а згодом – диски всіх рок-груп, що існували на той час і були доступними для придбання.

Успіхи в музичній та загальноосвітній школах у хлопця були посередніми. Але він не відмовляв собі в радості співати в хорі, часто виступав як соліст, доволі рано проявив себе як музикант і організатор. Спочатку створив у школі вокальне тріо. Згодом – як піаніст і органіст – був учасником цілої низки вокально-інструментальних ансамблів. Так тривало аж до 1978 року, коли він вступив на другий курс диригентсько-хорового відділення Полтавського музичного училища в клас викладача Неллі Миколаївни Шейко. Тоді на гастролі

до Полтави приїхав видатний азербайджанський композитор і піаніст Вагіф Мустафа-заде зі своїм ансамблем. Перша зустріч із «живою» джазовою музикою вразила. У грі маестро він почув те, що було близьке серцю із самого дитинства, – вільні фортепіанні імпровізації, аналогічні мовним (вербальним) одкровенням. Навчитися цього мистецтва стало заповітною мрією юнака.

Після закінчення училища С. Горюнович два роки студіював композицію в Харківському інституті мистецтв у класі професора Володимира Максевича Золотухіна. Але його цікавило мистецтво імпровізації як концертно-виконавської композиторської діяльності, а відповідей на свої запитання в Харкові він не знаходив. Виїхавши до Ленінграда, музикант брав приватні уроки у викладача Ленінградського джазового училища Сергія Істрашкіна, вивчав джазову імпровізацію й джазове аранжування, регулярно відвідував джаз-клуб, на фестивалях «Дні фортепіанного джазу» слухав сольні програми імпровізаційної джазової й авторської музики І. Бриля, Уно Найссоо, Рейна Раннапа, Д. Крамера, Л. Чижика. Як щасливі миті життя композитор згадує можливість співати в хорі Ленінградського університету під керівництвом Г. М. Сандлера. Щоб займатися улюбленою справою, сплачувати за навчання, житло й мати гроші на харчування, музикант був змушений працювати дворником, сторожем, мийником бань. Жив без прописки, під чужим ім'ям, однак примудрився орендувати однокімнатну квартиру в центрі міста й узяти в прокат піаніно. Найпрестижнішою роботою того періоду вважає місце гардеробника в Будинку культури імені Першої п'ятирічки, де можна було побачити спектаклі найкращих драмтеатрів колишнього Союзу, послухати виступи найпопулярніших рок-груп.

1985 року С. Горюнович уступив на виконавський факультет Білоруської державної консерваторії у клас викладача Тамари Гаврилівни Слободчикової за спеціальністю «Хорове диригування». Уже через рік він отримав звання лауреата VII Міжнародного конкурсного фестивалю піаністів-імпровізаторів у Вільнюсі (Литва), після якого в Мінську, у великій залі консерваторії, відбувся перший сольний концерт молодого піаніста, що зразу приніс йому визнання.

1987 року Сергій Горюнович стає лауреатом Міжнародного фестивалю сучасного мистецтва в Алма-Аті (Казахстан) і, натхненний успіхом, того ж року організовує джаз-тріо «Білгосконсерваторії», з яким виступає на кількох джазових фестивалях, організованих мінським джаз-клубом. Грав колектив джазові стандарти й авторські композиції.

Ще студентом консерваторії С. Горюнович посідає місце соліста Криворізької філармонії, і ця діяльність тривала до 2003-го, тобто 15 років. Право укладати договори на проведення сольних концертів залишилося за ним до сьогодні.

Але паралельно в біографії музиканта сформувалася інша лінія. 1990 року, після закінчення консерваторії, його запросили на посаду регента Свято-Успенської церкви міста Кременчука. Запрошення було прийняте. У результаті виникла низка творів для мішаного хору *a cappella* для Божественної літургії. Згодом він пояснить таке неочікуване відхилення від світу інструментальної імпровізації: «Інтерес до церкви був викликаний не зверненням до Бога, а цікавістю музиканта до теологічних проблем. Для того, щоб написати хорову композицію, необхідно знати біблійний контекст тієї події, що покладена в основу твору»¹. Через вивчення Біблії прийшла Віра. Уже через рік у Вільнюсі (Литва) він закінчив біблійну школу. Виконуючи пастирське служіння, 2000 року подолав ще один щабель – закінчив Українську євангельську семінарію богослов'я в місті Києві, а 2003-го, навчаючись заочно, отримав ступінь бакалавра теології «Vision International University» в Каліфорнії (США). Того ж року випустив пісенний альбом «Sokhof» на біблійну тематику.

Про музику він каже словами архімандрита Авакума: «Музика – це богослужіння без слів, це відзвук гармонії небесних сфер».

Пояснюючи свій прихід до протестантизму, композитор пише: «На початку 90-х років закінчувалася епоха СРСР, і на території пострадянського простору з'явилася маса проповідників і місіонерів з Європи та США. Вони принесли доступне біблійне вчення. Разом із тим у музичному прославленні протестантських церков широко використовувалася популярна музика, джаз, рок та інші стилі. На моє здивування, у музичних групах і оркестрах євангельських церков я побачив цілу низку джазових музикантів зі світовими та європейськими іменами. Так, наприклад, керівником оркестру протестантської церкви у Вільнюсі був знаменитий джазовий піаніст і композитор, професор Вільнюської консерваторії Гінтас Абарюс, мій добрий знайомий. Його композиції, такі як «Ісус та Каіафа», «Сліпий Вартимей», написані у джазовому стилі, мене просто вразили»². Так через професійну цікавість хорового диригента і музичну мову імпровізатора-інструменталіста в житті однієї людини відбулося щасливе злиття двох культурних форм: релігії і музики.

¹ Із листа С. Горюновича до авторки статті.

² Із листа до авторки статті.

1992 року з ініціативи та за активної участі С. Горюновича в його рідному місті виник арт-клуб «Du Talon», діяльність якого спрямована на концертну пропаганду творів різних музичних напрямків. В арт-фестивалі 2000 року брали участь художники-авангардисти і представники сучасної музичної імпровізації. 2006 року пройшов суто музичний фестиваль «Наш джаз», а наступного року – Всеукраїнський арт-фестиваль «Кременчук – 2007». Гостями арт-клубу, крім українських музикантів, були представники різних країн: Росії, Норвегії, США, Німеччини, Куби, Ізраїлю.

Особливо важливим для творчого росту композитора і виконавця є співробітництво як піаніста з групою «АМА-jazz», що стає регулярним із 1997 року. Завдяки цьому колективу перед музикантом із наддніпрянського міста відкрилися двері у світ нової імпровізаційної музики, знайомства і спільні концерти з відомими музикантами, серед яких Владислав Талабуєв, Олександр Брикін, Валерій Жилін, Хайнц-Еріх Гедеке, Юрій Змороч, Марк Токар, Юрій Яремчук, Ольга Войченко та ін.

На формування власного стилю композитора вплинули Вагіф Мустафа-заде, Уно Найссоо, Рейн Раннап, Міхаїл Чекалін, Адам Макович, Сесіл Тейлор, група «АМА-jazz», Владислав Макаров, Юрій Яремчук, Алекс фон Шліппенбах, Еван Паркер, Ентоні Брекстон, Орнет Коулмен та ін.

Не полишаючи пастирське служіння у євангельській церкві, С. Горюнович творить і світську музику. Його хорові обробки народних пісень і авторські твори прикметні цікавою гармонічною колористикою і акварельною прозорістю. Однак останні півтора десятиліття в житті музиканта домінує концертна діяльність: сольні й ансамблеві виступи з фортепіанними імпровізаціями; проведення концертів арт-клубу «Du Talon», участь у джазових та ART-фестивалях. Менше часу приділяється студійній роботі та майстер-класам. Гастрольні поїздки ідуть одна за одною, сотні концертів відбуваються в навчальних закладах і концертних залах, а географія пострадянського простору періодично миготить «відхиленнями» до міст і містечок європейських країн: Білорусь, Україна, Росія, Казахстан, Литва, Латвія, Польща, Німеччина. Перелік фестивалів останніх десяти років, де так чи так (в авторському чи виконавському амплуа) звучало ім'я композитора з Кременчука, не вміщується на друкованій сторінці формату А-4. Знайти алгоритм виступів неможливо. Міста України: Черкаси, Біла Церква, Суми, Київ, Полтава, Кременчук і Запоріжжя вільно чергуються з назвами польських та німецьких міст. Переважають джазові фестивалі. Але що далі, то ширшим стає жанрове коло ви-

ступів. 2011 року Сергій Горюнович бере участь у III Міжнародному фестивалі класичної музики в Москві (Росія), того ж року виступає в Білій Церкві на XIX Міжнародному фестивалі органної та камерної музики «Золота осінь». Із 2011 року його твори звучать на міжнародних фестивалях академічної музики в столиці України «Музичні прем'єри сезону» та «Київ Музик Фест»; а в нашому обласному центрі – у програмах традиційних «Днів Миколи Лисенка у Полтаві» та на хоровому фестивалі «Імені Твого ради» (2013).

У 2014–2015 роках, перебуваючи в Німеччині, український музикант часто виступав з авторськими концертами в столичному SchlossFriedrichsfelde та InternationalGospelCenter, а відвідуючи польські міста, брав участь у майстер-класах. І чи то останній факт, чи роки (а музикант на спринтерській швидкості вже «промчав» півстолітню вікову дистанцію), наворачують його на педагогічну стезю. З'являються учні, результати навчання радують і надихають на творчість.

Як і раніше, він багато часу присвячує студійній роботі, але відкриваються й інші напрями діяльності. Не зникає ідея театралізації нових задумів. 2012 року в Києві на матеріалі музичних аранжувань С. Горюновича була показана моно-вистава за творами О. Вертинського «Прощальний ужин». Відкривши в архівах ім'я земляка – американського композитора Дмитрія Тьомкіна, С. Горюнович започатковує фестивальний захід «Тьомкінські дні у Кременчуці» і 2016 року виступає на ньому з прем'єрою музичної поеми «In Memoiry of DimitriTiomkin». А ще 2013 року в Полтаві мистець презентував брошуру «Перша консерваторія в Російській імперії», що теж є результатом архівних досліджень.

У планах на найближчий час – творчі проекти сучасної музики і видання книг: автобіографічної «Шлях до вершини» і теоретичної «Мистецтво імпровізації». Композитор вважає себе щасливою людиною, бо його творчість і робота – це єдине ціле.

У доробку музиканта сьогодні – композиції для фортепіано («In a Sentimental Mood»); фортепіано і скрипки; фортепіано і віолончелі; для голосу і фортепіано («Sugano de Bergeras»); інструментальні – тріо, квартети, квінтети сучасної музики для випадкових складів; у супроводі фортепіано («Пливе кача»); хори а cappella («Нынє отпускаеши»); аранжування творів Дж. Гершвіна для жіночого хору, соліста і джаз-тріо; пісенний цикл «Sokhof»; обробки та аранжування українських народних пісень; танцювальна музика; джазові аранжування для фортепіано й оркестру.

Лідія Яківна Івахненко вступила до композиторського цеху як музикознавець людиною зрілого віку. Вона журналіст і педагог, піаніст і лектор, член Національної спілки композиторів України та Національної всеукраїнської музичної спілки, ветеран війни і праці. Народилася в місті Полтаві 5 квітня 1929 року в сім'ї службовців. Рід був великим і охочим до музики. Батьки Ліді, Яків

Лідія Івахненко. Фото

Мефодійович та Олександра Миколаївна, співали в хорі кафедрального Свято-Успенського собору, дідусь Микола Литовченко був відомим гармоністом, дядько Яків навіть співав у 1920-ті роки на сцені Полтавської опери. Дитячі та юнацькі літа дівчинки пройшли в рідному місті. Мати запрошувала для неї вчителів зі скрипки та фортепіано, але серйозне навчання почалося лише в шкільні роки. Середню школу (№ 10) і дитячу музичну по класу фортепіано (викл. А. Корсаюцький) закінчила перед війною. У роки окупації життя міста не припинялося, і Ліда брала приватні уроки в Ніни Данилівни Брайер-Юхновської, у якої після визволення Полтави, 1944 року, вже навчаючись у музичному училищі, продовжувала опановувати фортепіано. Теорію музики в училищі тоді викладав О. Важнін, випускник Петербурзької консерваторії, учень М. Римського-Корсакова, А. Лядова та Ф. Blumenфельда, людина великих знань і беззаперечного авторитету.

В останні роки війни (1944–1945) Лідія Івахненко у складі концертної бригади з обслуговуван-

ня військових частин виїздить у шпиталі й на підприємства, а після третього курсу училища стає студенткою Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського. Там у 1946–1951 роках вона навчалася по класу історії музики в знаменитого професора П. О. Козицького та по фортепіано в доцента Б. Міліча. Це був цікавий курс. Старе чорно-біле фото зберегло пам'ять про консерваторію. На світлині Лідина постає спирається на стілець, а поряд Ніна Герасимова – нині професор НМАУ, Олена Маркова – професор Одеської консерваторії, Михайло Бялик – відомий музикознавець. Здібна студентка була рекомендована до аспірантури Київського університету імені Т. Шевченка (філософський факультет, відділ естетики). Але життя будувало власні плани: з 1949 року почалася її трудова діяльність. У навчальних закладах Полтави і Києва – музичних школах та училищах – вона викладала історію музики та естетику, вела клас фортепіано і працювала концертмейстером. Деякий час працювала методистом Центру естетичного виховання Міністерства освіти УРСР. Згодом закінчила народний університет при Київській організації журналістів, і з 1956 року почали з'являтися виступи Л. Івахненко-журналістки. Зараз у її доробку близько 200 друкованих праць різноманітної тематики: громадської, патріотичної, історичної, мистецької тощо. Виступала вона й на наукових конференціях у Полтаві, Києві, Ужгороді, багато уваги приділяла дослідженню історії культури України й, особливо, полтавського регіону. Її публікації знаходимо в енциклопедичному довіднику «Полтавщина» й Українській музичній енциклопедії; їй належать монографії про М. Фісуна, А. Коломійця, О. Білаша; статті в журналі «Музика», присвячені В. Шаповаленку, В. Кирейку, В. Кабачку, В. Щепотьєву, численні виступи в «Українській музичній газеті»; телепередачі про В. Кирейка та В. Косенка; радіопередачі, присвячені О. Чухраю, В. Опеньку, М. Жорновому та ін. Її потужна творча енергія спрямована в русло просвітництва.

Активна праця ветерана не залишилася непоміченою: діяльність Лідії Івахненко неодноразово відзначали грамотами, подяками, нагородами.

Володимир Григорович Карлаш – композитор, виконавець-гітарист і педагог – народився 9 липня 1952 року в селі Іваново-Селище Глобинського району Полтавської області. Його батько – Григорій Карлаш – на той час працював директором районного Будинку культури. Коли енергійному керівникові запропонували місце соліста-вокаліста в Полтавській обласній філармонії і родина переїхала до обласного центру, його син уже досяг шкільного віку, став учнем середньої школи № 5 і музичної школи № 1. Дитинство майбутнього композитора пройшло у творчому оточенні. Співи

в родинному колі, вокальні дуети з батьком сформували в дитини міцний голос, добрий музичний слух, чисту інтонацію. Навчання в музичній школі давалося здібному хлопчаківі легко, він швидко писав диктанти із сольфеджіо, запам'ятовував мелодії. У віці десяти років уже пише свої перші пісні на вірші товаришів. Перехід батька на роботу до Полтавського музично-драматичного театру імені М. В. Гоголя відкрив широкі можливості для знайомства з українським мистецтвом. Після занять у музичній школі хлопчина заходив до театру і, чекаючи батька, дивився репетиції всіх вистав, що тоді йшли. А це була українська класика – «Наталка Полтавка» М. Лисенка, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського, «Катерина» М. Аркаса, ішли оперети І. Кальмана... Співакові притаманно «переживати» голосовим апаратом вокальну інформацію – так засвоюється типова інтонація. Тому, коли 1969 року навчання в музичній і загальноосвітній школах було завершено, в нього вже не було сумніву щодо вибору професії³. Без вагань юнак подає документи до Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка.

Після складання іспитів, як абітурієнт, що вже має середню освіту і достатню музичну підготовку, Володимир Карлаш був зарахований одразу на другий курс. Але це мало й негативні сторони. Учні, що при вступі до середнього спеціального навчального закладу вже мали середню освіту, не звільнялися на час навчання від служби в армії. Тому по завершенні 1 курсу, восени 1970 року, баяніст Володимир Карлаш на два роки став до армійських лав. Тоді радянські війська знаходилися в багатьох країнах Східної Європи – Польщі, Румунії, Німеччині, Чехословаччині. В одну з таких частин і потрапив музикант.

Місцем служби Володимира став військовий оркестр Берлінської мотострілкової бригади. Там він опанував новий інструмент, тенор, і познайомився з усіма інструментами духового оркестру, з особливостями гри на них. На базі оркестру було створено і джазовий колектив, у якому В. Карлаш міг грати на гітарі.

Під час служби він постійно відвідував концерти академічної музики, оперні спектаклі, фестивалі. Маючи вільний час, брав приватні уроки композиції та гри на гітарі в німецьких викладачів. Власне, це і стало виконавською освітою гітариста – можливості використати ситуацію для професійного вдосконалення були реалізовані вповні.

Після служби в Німеччині Володимир повертається до Полтави і продовжує перерване навчання в музичному училищі. Він відвідує клас

баяна Ю. І. Рябухи та диригування – Г. Д. Замай. Цілеспрямований потяг до творчості реалізується в низці вокальних та інструментальних творів. Закінчення навчального закладу (1974) змінюється трирічним періодом роботи викладачем Великобагачанської музичної школи. Паралельно він студіював теорію композиції, музичну форму, створював власні опуси для гітари: навчальні та концертні твори, збірку етюдів на різні види техніки; п'єси для фортепіано, акордеона, пісні, партитури для естрадного ансамблю. Відомого в районі музикан-

Володимир Карлаш. Фото

та почали запрошувати до складу журі на різні фестивалі. Це давало надзвичайну можливість вивчати народне мистецтво. Із глухих сіл приїздили невеликі інструментальні ансамблі, що продовжували традиції «троїстих музик». Володимир Карлаш захоплювався зразками автентичної музики, високо оцінюючи окремі колективи. Не дивно, що згодом це захоплення викликало появу циклу електронної музики під назвою «Сільська музика». Програма до цього твору, складена «з натури» й усно переказана автором, запрошує слухачів у сільський клуб 70-х років минулого століття, де проходить репетиція місцевих музикантів. Інструментарій таких клубів був обмежений і примітивний. Туба – як залишок духового оркестру повоєнних років; акордеон або примітивний електроорган, списаний із балансу районного Будинку культури, та колекція випадкових ударних інструментів. Але для сільських аматорів то було безцінним скарбом і єдиним способом самовираження. І вони натхненно музикували,

³ Згадаймо, що аналогічні «університети» проходив у С.-Петербурзькому оперному театрі І. Стравінський, батько якого виконував провідні басові партії на імператорській сцені.

видобуваючи з цих умовно-музичних інструментів звуки, що вповні передавали їх світосприйняття й емоції. Музика цього твору місцями вражає своєю грубою конкретністю, але й захоплює глибоким проникненням в емоційний світ народу, повертаючи слухача до витоків національної культури.

Треба відзначити виняткову складність у написанні подібного виду музики. Це не є музика для електроінструментів. Вона створюється з використанням генераторів, фільтрів, модульовальних пристроїв, що поєднуються у студійних чи портативних синтезаторах, електронних носіїв та динаміків. Окрім музичних знань, тут потрібні і знання комп'ютера, великої кількості музичних програм, основ роботи звукорежисера. У світовій практиці дуже мало музикантів, які пишуть у цьому жанрі. Можна згадати лише імена К. Штокхаузена, С. Губайдуліної, Е. Денісова, А. Шнідке та деякі інші. Електронна музика є самостійним і унікальним жанром мистецтва, і музикант із глибокої провінції не шукав легкого шляху.

1977 року В. Карлаш учергове повертається до Полтави і знаходить місце гітариста у вечірній музичній школі, яка на той час працювала з різними за віком полтавцями. Активна робота викладача привернула до себе увагу, і він невдовзі отримав кілька запрошень до співпраці. Відомий у місті хоровий диригент Г. С. Левченко запросив Володимира Карлаша працювати солістом-вокалістом у хорі «Горлиця», що на той час базувався у приміщенні Будинку культури бавовнопрядильної фабрики. Але Володимира Григоровича більше приваблювала інструментальна музика. В оркестровій групі хору було вільне місце сопілкаря, і музикант, ще не досить упевнено володіючи цим інструментом, вирішує ризикнути. І що то талант! За тиждень він уже брав участь у концертах. Партії в більшості творів Володимир писав для себе сам, а іноді імпровізував, додаючи оригінальні пасажі. Але керівник хору не відмовився від ідеї використовувати голос сопілкаря, адже той успадкував від батька міцний тенор із широким діапазоном і приємним тембром. Тому на концертах можна було побачити, як музика залишає інструмент, виходить до мікрофону і співає.

Згодом він отримує запрошення на роботу до Полтавського педагогічного інституту. Ректор І. А. Зязюн мав задум відродити оркестр народних інструментів, який існував ще в повоєнні роки. Музичні інструменти збереглися, і затримка була лише за диригентом. В. Карлаш приймає і це запрошення: йому подобалося розмаїття музичної діяльності. Після перебування у Великій Багачці він був у захваті від можливості повністю зануритися у світ мистецтва і залишав собі лише кілька годин для відпочинку. Скрізь, де б не працював, досягав успіхів, про що свідчать численні грамоти і дипломи.

У музичній школі, крім викладання гітари, він організував квартет сопілкарів, ансамбль гітаристів, а також грав у джаз-ансамблі. У цей час у нього з'явилася велика кількість перекладів та обробок для народного оркестру, ансамблю сопілкарів, ансамблю гітаристів, низка п'єс та етюдів для гітари та кілька пісень. Наприкінці 1970-х років до педагогічного інституту приходить на роботу для організації народного хору Г. Левченко, який одразу ж запропонував В. Карлашу посаду керівника оркестрової групи⁴. І хоч обсяг роботи значно збільшився, музикантові було цікаво. Доводилося робити велику кількість аранжувань: оркестрова група не тільки акомпанувала хору, а й виконувала суто інструментальні твори. Крім того, Володимир, не полишаючи роботи в хорі, стає студентом. Колектив досить швидко здобуває звання народного, багато гастролює в Україні, співпрацює з відомими українськими митцями. Зокрема, для Р. Кириченко композитор пише пісню «Теплий дощ» на вірші Анатолія Лихошвая, що була записана на обласному радіо й надовго увійшла до репертуару співачки.

На початку 1990-х років вечірня музична школа була закрита, і В. Карлаш переходить на роботу в дитячу музичну школу № 1. Із характерним для нього завзяттям береться до роботи на новому місці. Із викладачем школи А. Гринем створює дует гітаристів. Репертуар для нього добирав самостійно, перекладаючи відомі класичні та джазові твори, а також створюючи власні композиції. За короткий проміжок часу він також написав кілька концертних п'єс для конкурсного виконання, серед яких Фуга сі мінор, сюїта «Зоопарк» та інші.

1998 року на запрошення кіностудії ТІВА – FILM (Німеччина) В. Карлаш брав участь у створенні музичного оформлення до фільму «Спалене дитинство». І хоч до фільму ввійшли невеликі фрагменти, виконані на гітарі, досвід, отриманий при виконанні цієї роботи, був неоціненним: нові друзі, нові враження, нові творчі задуми... Перебуваючи в Німеччині, музикант постійно відвідував різноманітні виставки, музеї, концерти класичної та популярної музики, оперні вистави, а у 2000–2001 роках прослухав курс лекцій «Сучасна музика». Поїздки до Європи, що стали з тих часів регулярними, спричинили помітний вплив на життя і творчість композитора. Серед найзначніших композицій цього періоду – «Christmas – concert» ля мажор для флейти і струнного оркестру. Головною ідеєю твору було вшанування пам'яті німецьких композиторів-класиків: Моцарта, Гайдна, Бетховена. Оригінальні авторські теми, створені в межах стилістики віденської школи, полегшували учням сприйняття і вивчення твору.

⁴ У майбутньому – «Калина».

Інший вид діяльності композитора поєднує його виконавську майстерність із навичками роботи звукорежисера. Самостійно, без сторонньої допомоги В. Г. Карлаш записав кілька компакт-дисків з авторським виконанням різних програм. Так, 2003 року було записано компакт-диск із творів італійського композитора Фердинандо Карулі. Восени 2005 року була закінчена робота над авторським диском композитора, до якого ввійшли твори для класичної гітари, написані в різні періоди творчої діяльності. Також був записаний окремий диск електронної музики із сюїтами «Сільська музика» та «Космічний мандрівник». 2008 року В. Карлаш здійснив запис диску із творів відомих гітарних композиторів у власному виконанні і відеозапис виконання своїх творів. Концертна діяльність музиканта не припиняється донині, вона проходить як у складі різних колективів, так і з сольними програмами. У його репертуарі власні твори, переклади, а також гітарна класична музика композиторів світу.

Із кінця 1970-х до початку 1990-х років В. Карлаш був постійним учасником фестивалів гітарного мистецтва в Москві, Донецьку, Маріуполі, Комсомольську, Миргороді, Полтаві як композитор та гітарист. Там відбулися його зустрічі з народним артистом України, солістом Київської філармонії В. Петренком, гітаристкою, заслуженою артисткою України, лауреатом міжнародних конкурсів, диригентом Вікторією Жадько, артистами Полтавської та Донецької філармоній – гітарним дуєтом Павла та Аркадія Іванникових. Знайомство з музикою полтавського маестро зробило цих музикантів щирими прихильниками і пропагандистами його творів.

Пісні Володимира Карлаша виконуються відомими співаками – заслуженою артисткою України Т. Садохіною («Три верби»), народною артисткою України Н. Ножиною («Романс») та іншими виконавцями.

Сам автор у своїй творчості виділяє п'ять основних напрямків:

- твори для класичної гітари – концертні та навчальні;
- класична музика для симфонічного оркестру;
- українська естрадна пісня;
- електронна музика;
- обробки, аранжування, переклади.

Не так давно композитор завершив кілька великих циклічних творів. Один із них – «Поетичний концерт для гітари і симфонічного оркестру»

(2005–2007) – був представлений на творчому звіті композитора 2007 року. Соло на гітарі виконував сам митець. На заключному концерті фестивалю «Дні Миколи Лисенка у Полтаві» (2010) звучала оркестрова сюїта в чотирьох частинах. Останній твір продемонстрував значну еволюцію композитора у сфері музичної мови, що доводить результативність його роботи в плані вдосконалення професійної майстерності. Останнє десятиліття принесло в досталь нових творів. Серед них: симфонічна поема «Океан» (2012); музика до лялькової вистави «Чумацький шлях» (прем'єра відбулася в Полтавському театрі ляльок 2011 року); концерти для гобоя і струнного оркестру та для віолончелі і струнного оркестру (2015), дві прелюдії для фортепіано «Rhythms and feelings» (2014), низка п'єс та сюїт «Три акварелі» для гітари.

Викладач-гітарист із величезним стажем і досвідом роботи, В. Карлаш зважився й на методичну роботу, 2011 року завершивши практичний посібник «Вдосконалення майстерності гри на класичній гітарі».

Сповнений юнацької енергії, Майстер продовжує свій шлях до вершин, не полишає виконавської діяльності, планує нові творчі проекти.

Юлія Корженко. Фото

Юлія Олександрівна Корженко народилася в місті Полтаві 10 грудня 1975 року

в інтелігентній родині. Її батько був випускником Новосибірського інституту інженерів геодезії, аерофотозйомки і картографії, а мати закінчила Харківський педагогічний інститут. Саме вона була першим слухачем і чуйним радником на творчому шляху. Увесь рід по материнській лінії, пов'язаний із центральними областями України, пережив усі страхиття нашої історії. Це важливий факт, він може дати пояснення спонтанних проявів у творчості композиторки трагедійних мотивів, таких нехарактерних для молодого покоління і жіночого еста автора. Рід був музично обдарованим. Його представники танцювали, грали на різних музичних інструментах, самі виготовляли скрипки, балалайки, сопілки; складали і підбирали пісні, виконували їх. Творчий сімейний колектив запрошували односельці на різні святкові події – весілля тощо.

Майбутня композиторка в дитинстві дуже любила читати і малювати. Увесь світ здавався їй казкою, а люди – героями цієї казки. Близькими «по духу» були герої творів П. Бажова, котрі розуміли природу і вміли з нею спілкуватися. У дитячих спо-

годах залишилися самостійні мандрівки до річки, співи «для квітів і пташок» і радість від упевненості в порозумінні з ними. Невеличкий епізод, що «між іншим» вплив у розмові, підкріплює і пояснює такий «первісний синкретизм» маленької людини і великої природи: дівчинці дуже довго не давався у вимові звук «р». І не те, щоб вона страждала від того чи комплексувала, але, вже школяркою років семи-восьми, дуже хотіла висловлюватися «без проблем». Допомогла їй таки ж природа. У дитячій схованці, десь на гаражному даху, прикритому гілками могутнього дерева, у її мрії влетіла ворона. Влетіла абсолютно реально, голосно про щось віщуючи. Птаха була, як тоді здалося, дуже великою і старою. Чорна-чорна, з розтріпанним пір'ям і проникливим поглядом, вона зирнула в очі дитині і голосно промовила: «Кар-р-р». Крутячи головою, наче обурюючись «непотрібною» на даху з'явою, ворона досить довго повторювала на різні лади своє «чарівне слово», і дівчинці дуже схотілося їй відповісти. Не передражнити. Не прогнати. Пояснити зрозумілою вороні мовою свою присутність на її, ворониній, пташиній території. І зовсім просто, через кілька «ка-л-л-р», «кар-л-л», порозуміння відбулося. Юлія «злетіла» з даху, чимдуж прибігла до мами і з порога закричала: «Мамо, я вже можу „р-р-р-р-р“», а далі – за відомим усім сценарієм: «р-р-риба, бар-р-р-рабан, тр-р-рактор»... Дивні ситуації трапляються з нами в дитинстві. Найчастіше ми забуваємо їх, як сни. Але хто сказав, що вони не формують характер, не впливають на підсвідомість?!

У семирічному віці дівчинку хотіли віддати в художню школу, але там для початку запропонували малювати геометричні фігури, і дитяче бажання швидко зів'яло (проте не зникло назавжди), бо ж хотілося відтворювати фарбами природу.

За деякий час з'явилася тяга до музики, й надалі біографія Юлії Корженко в загальних рисах не відрізняється від біографій більшості професійних музикантів пострадянського простору. Музична школа, де вперше проявилася усвідомлене бажання створити «гарну мелодію», опанування фортепіано, перші записані твори (у її випадку це була невеличка п'єса «Жарт») і цілеспрямований рух до вершин майстерності.

Під час підготовки до вступу в музичне училище її малюнки й музичні ілюстрації (або навпаки – музичні замальовки та живописні коментарі) помітила викладач теорії музики Л. І. Бернікова. Вона познайомила абітурієнтку з Т. Г. Парулавою, і з цього моменту, як уважає Юлія Олександрівна, розпочався її творчий шлях.

Навчання в музичному училищі було і радісним, і водночас дуже важливим. Вона пам'ятає своїх учителів – В. Т. Нагорну, В. М. Солнцева, Т. Г. Олійник, В. С. Літвінову, Н. М. Сидорук... Пам'ятає всіх, хто сприяв її професійному фор-

муванню, але особливі враження залишилися від «казкових» уроків музичної літератури, які проводила Г. Д. Смолова, й уроків фортепіано Т. Д. Карпенко. Саме на індивідуальних заняттях з фортепіано були засвоєні необхідні знання про формотворення, мелодику, інтонацію, вироблялися професійні навички.

У період навчання в музичному училищі було відкрито факультатив із композиції, який вела Т. Г. Парулава. Розпочалися систематичні серйозні заняття, і дівчина остаточно переконалася, що творчість – це її головне життєве завдання, а відтак вища освіта має бути музичною. По закінченні училища почалися часи мандрів: Харків – Полтава – Київ. Навчаючись на композиторському факультеті Харківського інституту мистецтв (спочатку у В. М. Птушкіна, потім у І. А. Гайденка), студентка опанувала сонатну форму, розпочала роботу над оперою «Астрея» (за грецькою міфологією на власний сюжет). Опера не була завершена. Натомість з'явилися два струнних квартети, романси на вірші Т. Шевченка, Лесі Українки, К. Бальмонта; прелюдії, токати, варіації для фортепіано. Серед викладачів харківського періоду найбільш запам'яталися Н. Виногляд (фортепіано), Т. Кравцов (поліфонія), І. Приходько (гармонія).

Навчання продовжувала в Києві, у Національній музичній академії України в класі професора Л. Колодуба (спеціальність та інструментування), Ю. Іщенко (аналіз симфонічних партитур). Там, за спогадами, вона відчула подих творчої свободи. Згодом Київ став рідним, усе там надихало і спонукало до творчості, особливо Києво-Печерська лавра.

У той період були написані перші симфонічні твори: п'єси для оркестру «У монастирі», «Силуети весни», «Випробування». Дипломною роботою стала симфонія. Перше виконання твору симфонічним оркестром відбулося під орудою В'ячеслава Костянтиновича Блінова. Досвідчений диригент із першої репетиції зрозумів прагнення молодої авторки, відчув усі творчі побажання: трапився щасливий випадок тонкого мистецького контакту. На державному іспиті симфонія прозвучала яскраво і мала безперечний успіх. Після виступу не знайомі раніше люди підходили зі щирими вітаннями, обіймами... Для молодої авторки то були щасливі часи. Пам'ять про них і вдячність талановитому диригентові та чудовим виконавцям вона зберегла назавжди.

Після закінчення навчального закладу (2004) почалися будні. Період навчання і певних творчих обмежень змінила повна свобода. Наступні кілька років Юлія Олександрівна згадує лише з радісною, теплою посмішкою. Вона працювала в Київській ДМШ № 36, викладала фортепіано. Напевно, це був подарунок долі, бо колеги, адміністрація, учні, приносили лише позитивні емоції. Негатив крився

в побуті. Відсутність власного помешкання змушувала кочувати по найманих квартирах, і це не сприяло душевній рівновазі.

Проте побутові проблеми не затьмарювали творчих обривів, і нові музичні опуси продовжували народжуватися. 2006 року, вступаючи до спілки композиторів, Юлія Корженко винесла на розсуд старших колег вокальний цикл для голосу і камерного оркестру «Я как сон пред тобой» на вірші К. Бальмонта та «Драматичну поему» для симфонічного оркестру. Тоді ж почала працювати з літераторами. Так, за текстами київського поета написаний твір для соліста, хору та камерного оркестру «Три мініатюри на вірші І. Лапінського» (I ч. «По изгибу птичка ходит», II ч. «Ливень», III ч. «Гильотина»). Він виконувався у Києві в рамках фестивалю «Київ Музик-Фест» камерним оркестром під керівництвом В. Матюхіна. Співпраця з полтавським поетом Є. Ніколенком, що продовжується і нині, поклікала до життя твір для солістки, мішаного хору та симфонічного оркестру «Чорнобиля гіркий полин», а також романс для жіночого та чоловічого голосів «Єдиний мій». Тоді ж з'являються перші хорові твори: «Мені принесли крашанки» (слова Н. Матвієнко), «Херувимська» (на біблійний текст) і низка мініатюр на власні вірші: «Чари ночі», «В танці», «Сосна», «Осінь замріяна». Деякі з них виконувалися студентським хором під керівництвом диригента Наталії Кречко (Київський національний університет культури і мистецтв).

Із 2008 року композиторка мешкала в Полтаві, працювала в ДМШ № 1 імені П. Майбороди викладачем теоретичних дисциплін, фортепіано й композиції. За родом діяльності відкривається новий напрямок її творчості – дитяча музика. Твори радо виконують учні, вони звучать на академічних концертах і звітах композиторської організації. Так знайшли своє місце в педагогічному репертуарі цикл мініатюр для співу і гри на фортепіано «Весняна казка» (на власні вірші) і варіації на теми двох українських пісень для струнного квартету.

У 2008–2009 роках разом із Раїсою Едуардівною, прийомною дочкою Віктора Косенка, Юлія Олександрівна впорядковувала його архів.

У травні 2009 року під керівництвом диригента Полтавського музично-драматичного театру імені М. Гоголя В. Скакуна в залі ОЦЕВУМу відбулася прем'єра другої симфонії під назвою «Симфонія-лірика», яку тепло сприйняла публіка. На звітному концерті полтавських композиторів у квітні 2010 року (в рамках фестивалю класичної і сучасної музики «Дні Миколи Лисенка у Полтаві») виконувався хоровий триптих на вірші І. Лапінського. Філософська, трагічна музика викликає захоплення і здивування. Захоплює професійність володіння оркестром, формою, уміння розвивати драматичний план. Дивує емоційна сфера. Як і в другій симфонії, у «Триптиху» сконцентровано стільки

душевного болю, стільки напруження і водночас моральної сили, що цілком переймаєш хвилювання автора. Такі драматичні концепції не створюються штучно, інтелектуально, через розрахунок тембрів, тонів, сполучень. Вони виношуються в душі і серці і, вже готові, фіксуються мовою звуків.... Вочевидь, у фізичній оболонці тендітної жінки живе потужна душа художника! Недарма її улюблена пісня – «Капітан» І. Дунаєвського, а життєвим девізом неочікувано звучить «І один у полі воїн».

У 2010–2013 роках Ю. Корженко працювала в Києві концертмейстером у класі класичної хореографії Естрадно-циркової академії, одержуючи 1300 грн. заробітку (майже мінімалку). Виживала. Але там – у Феодосіївському монастирі – виконувалися її духовні твори, і це надихало на творчість.

Із 2014-го – знову Полтава. Зараз мисткиня розподіляє свої творчі інтереси в кількох напрямках. Один із них – духовні хорові твори (для мішаного хору). Тут з'являються – «Богородице, діво, радуйся» і «Достойно є» (2013), «Царю небесний» (2014), а 2015 року – «Псалом № 28». Пов'язана з викладацькою діяльністю у Полтавській дитячій музичній школі № 1, 2010 року авторка створює збірник дитячих пісень «Малюта-музичата» на власні слова, а 2016 року – збірник «Маленька бджілка» на слова Валентини Корженко (мами). Із 2014 року в роботі є навіть дитяча опера «Добрый муравейко» – на текст Кайсина Кулієва; цей твір педагог сподівається побачити у виконанні своїх учнів. Третій напрям репрезентують ліричні та філософські полотна інструментального чи вокально-хорового складу, такі як «П'єса» для струнного оркестру *Allegro con fuoco* (2012), фортепіанні п'єси «Михайлівський карільон» та «Блакитні сни», вокально-інструментальний твір «На зустріч долі» у 3-х частинах на вірші Л. Костенко для мішаного хору, скрипки, флейти та трикутника, обробка пісні Г. Сковороди «Всякому городу нрав і права» для хору хлопчиків, чоловічого хору і бубна (2016).

Ім'я молодой авторки поступово стає відомим. Її цінують старші колеги, визнають київські «авторитети». У Полтаві відбулося вже два авторських концерти, які збирають чималу аудиторію шанувальників.

Зараз композиторка перебуває на підйомі творчої активності. Вона сповнена різноманітних планів і для втілення їх шукає «своїх» виконавців, солістів і оркестровий колектив, що в умовах провінції становить серйозну проблему. Водночас великим щастям Юлія Олександрівна вважає співпрацю із камерним хором «Гілея» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. За вісім років цей колектив виконав вісім хорових полотен, і, як уважає мисткиня, із точним розумінням її задуму. Радують виконавці – блискуча піаністка Олена Матвієнко й вокалісти

Лідія Кретьова (ліричне сопрано) та Віталій Ландар (баритон). Нові твори у їхньому виконанні надихають на подальшу творчість.

Тамара Георгіївна Оскоменко-Парулава народилася в місті Полтаві 22 лютого 1952 року. Її шлях у мистецтво починався в тісному спілкуванні з народною музикою. У традиціях родини були постійні пісенні зібрання. Мати походила з відомого роду Білокурів, і, можливо, це вплинуло на здібності дітей: малювання та спів були улюбленими серед дитячих розваг. Старший із братів згодом обрав фах режисера, а молодший лише випадково не став професійним співаком. Про голос діда по батьковій лінії Антона Оскоменка, який співав у церкві, згадують і досі.

На свій десятий день народження дівчинка одержала жаданий подарунок – баян. Із ним закінчила школу, музичне училище, інститут мистецтв у Харкові. Цілеспрямовано й наполегливо вона долала роки життя, наче виконувала програму, ніби зна-

Тамара Оскоменко-Парулава. Фото

ла, що чекає її попереду. Уже в дитинстві з'явився контрапункт. Не те, щоб таємна, але не афішована тема, прихований мотив. Років із десяти-дванадцяти Тамара стала грати «своє»: невеликі інструментальні п'єси, пісні, імпровізації. Вона нікому їх не показувала і не намагалася фіксувати. Це було як «мова», але своя, власна. Нею треба було навчитися висловлюватися.

Минув час. Створивши сім'ю, вона опинилася на Кавказі викладачем Сухумського музичного училища. Активно вживалася в нове національ-

но-культурне середовище, вивчала мову, прислухалася до народних пісень, намагалася зрозуміти традиції. Перші оприлюднені твори виникли як необхідність: студентський ансамбль абхазьких народних інструментів терміново потребував адаптованого репертуару. Замість того, щоб оркеструвати для оригінального складу заявлені твори педагогічного репертуару, майбутня композиторка пропонує свої. Без авторства. Згодом позитивний відгук викладача училища Петра Петрова і схвальна оцінка відомих грузинських музикантів – Сулхана Цинцадзе та Одісея Дімітріаді – спрямували думки на опанування складної творчої професії. Вона зважується на новий крок – курс композиції в Ростовському музично-педагогічному інституті. Міцна професійна база та неабиякі творчі здібності студентки заявили про себе одразу. Як молодий митець вона бере участь у Міжнародному фестивалі «Донська весна», презентуючи там «Тріо пам'яті жертв землетрусу у Вірменії». Її дипломну роботу – симфонічну поему «Камачіч» за романом Дмитра Гуліа – включає до свого репертуару Ростовський симфонічний оркестр.

Цей період життя приніс низку творів, написаних за кавказькими мотивами: «Абхазьку сюїту» для баяна, хоровий цикл «Кавказ», Concerto grosso № 1, присвячене місту Сухумі, та інші. Творчість композиторки набуває все більшої популярності. Вона вступає до Співки композиторів Абхазії. Доброзичлива преса надихає на нові задуми, але... Настав 1992 рік, а з ним «збройний конфлікт» у Абхазії: розкидана сім'я, спалений будинок, обгорілі віти саду. Робота? Творчість? Усе зробилося неможливим. Водночас посивіла... Жінка повертається до батьківської оселі – в Полтаву.

Після пережитої трагедії її муза довго мовчала. А коли скресла крига болю, стали з'являтися невеликі твори: вокальні мініатюри, обробки народних пісень, згодом – і великі полотна, характерні для авторського світосприйняття.

В Абхазії, судячи з відгуків преси, особливо популярними були вокальні цикли авторки. Цього разу до життя її теж покликала поезія – сонети Шекспіра в перекладі С. Маршака. Для слухачів Полтави перший вокальний твір став своєрідною візитною карткою композиторки. Критики відзначили мелодизм, пісенність, відчуття форми і водночас – жорстку гармонічну мову, напружений драматизм, рефлексію.

Перша ж хорова обробка української народної пісні «Сирітка», а згодом маленький шедевр «Нащо мені женитися» того ж жанру показали авторське знання фольклору й шанобливе ставлення до його законів. Надалі українська народна основа на ладовому та інтонаційному рівнях стає невід'ємною ознакою авторського стилю Т. Оскоменко-Парулави. Як продовження вокального циклу «Пісні на тексти жінок-поетес» для голосу і фортепіано,

створеного 1984 року, 2015 року з'явилися нові відкриття в цьому жанрі: «Будь сонцем» на слова Лариси Журенкової, «Почуй мене, весь світ, я – Українка» на вірші Надії Ковалюк, «Нам випав бій на жеребі судьби» на слова Марії Бойко.

Значну творчу увагу майстрині привертають історико-трагедійні мотиви. Цією темою поєднані пасіони «Тридцять третя сльоза України», написане до 10-ї річниці Чорнобиля «Адажіо» для струнних, опера «Маруся Чурай» за романом Ліни Костенко, опера-сцена «Рогнеда» на тексти Інни Дідик та літописні фрагменти. Майже вся ця музика належить до великих форм і для виконання потребує значних професійних сил, що в умовах периферії завжди проблематично. Полтава, яка вважається джерелом духовності України, за останні сто років утратила багато культурних надбань. Які вже тут великі форми! Опера «Маруся Чурай», завершена 1999 року, кілька разів з'являлася на полтавських сценах у фрагментах, а на повний прем'єрний показ чекала дев'ять років. Спектакль пройшов у переповненому залі, говорили про повторні вистави, але втрутилися зовнішні обставини: кінець сезону, пожежа в приміщенні театру... Прагнення до реалізації задумів у сценічних формах спонукало мисткиню до створення студентського театрального колективу.

2001 року на базі Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка виник Молодіжний музичний театр «ПарМіКо». Дивна, на перший погляд, назва утворилася з початкових літер прізвищ трьох засновників колективу. Т. Г. Парулава стала художнім керівником молодого театру; викладач акторської майстерності, народний артист України, актор і режисер В. П. Мірошніченко доклав своїх сил до сценічних вирішень студентських робіт, а поет С. А. Коломієць був автором текстів кількох вистав. Так склалася абревіатура – «ПарМіКо». До складу виконавців увійшли студенти музичного училища й педагогічного інституту (нині ПНПУ імені В. Г. Короленка) – молоді люди віком від 16 до 21 року. Серед них були майбутні професійні співаки, актори, музиканти-інструменталісти та композитори, а також ті, хто хотів спробувати свої сили в режисурі, поезії, драматургії, хореографії тощо. Не нав'язуючи ролей і функцій, колектив давав можливість молодим людям знайти своє місце в атмосфері театру. Вони виступали на ярмарку у Великих Сорочинцях, на днях захисту дітей у парках Полтави, перед учнями шкіл-інтернатів області, у лікарнях і сиротинцях, брали участь у всеукраїнських та міжрегіональному театральних фестивалях у Прилуках, Миколаєві, Очакові, де здобули заслужене визнання і кілька дипломів.

Для цього колективу Тамара Парулава написала кілька музично-сценічних композицій. Серед них – рок-опера містерія на тексти С. Коломійця «Храм Прозріння» (2001), вистава-мюзикл

до 100-річчя Полтавського музучилища «Музичне диво» (2003), «Листи до коханої з фронту» (2005), «Хатка Птаха» (за авторським сценарієм 2011 року), «День Янгола у Храмі днів Яготина, присвячений 200-річчю Тараса Шевченка» (на тексти С. Коломійця 2014 року).

2005 року в репертуарі театру з'явилася вистава на документальній основі – «Листи до коханої з фронту». Музичний план, укладений із пісень воєнних років та музики Д. Шостаковича, відтворював звукову ауру епохи. Спектакль був відзначений дипломом як кращий твір патріотичного спрямування на II Міжрегіональному фестивалі молодіжних театрів у місті Миколаєві (2006). Вистава з авторською музикою композиторки «Гримаси часу» дозволила колективу двічі стати дипломантом усеукраїнських фестивалів (у Прилуках 2005 року та в Очакові 2006 року).

Серед проектів театру значну роль посідає громадянська тематика. Кілька років поспіль у дні пам'яті Голодомору в Україні члени творчої організації проводять уроки-реквієми в загальноосвітніх школах міста, де показують музично-поетичну композицію «Тридцять третя сльоза України» на музику Т. Парулави та вірші українських поетів.

Започаткована ще в останній рік навчання пані Тамари лінія інструментально-симфонічної творчості проявилася в її поліфонічній сюїті «Шляхетний дует» для фортепіано (2006), симфоніях «Монолог», № 2 – «Гоголіада XXI» (2009), № 3 – «Сповідь» (2012), № 4 – «Українська» (2016), симфонічних фресках «Сади Полтави» (2015), п'єсах «Серпнева мелодія» для скрипки і фортепіано (2006), «Біганина» для струнного оркестру (2007), у «Мелодії» для скрипки і струнного оркестру (2012), двох фортепіанних мініатюрах для дітей – «Весна прийшла» і «Весняна пісня» (2011).

2013 рік приніс нову тематику в хоровій творчості: з'явився духовний триптих «Бог у сонмі богів» на канонічний текст для мішаного хору а capella і «Між царями» (Псалом № 81) на слова Т. Шевченка з циклу «Псалми Давидові» – для мішаного хору а capella.

Для композитора надзвичайно важливо донести свої задуми до слухача. У цьому Т. Парулава – щасливий автор. Її твори постійно виконуються. Звичайно, не всі. Щось набуває архівного статусу (вокальний цикл «Хуртовина айстр» на вірші Л. Костенко), щось активно змінюється і повторюється («Купальська сюїта», Concerto grosso № 2), щось провокує нові образи. Але – музика звучить! У Полтаві її виконують солісти та колективи філармонії, музичного училища, театру імені М. В. Гоголя, камерний хор «Гілея», у Києві – Муніципальний камерний хор «Хрещатик», ансамбль солістів «Благовіст». Крім того, фестивалі класичної і сучасної української академічної музики «Дні Миколи Лисенка у Полтаві» і «Київ Музик Фест» уже

багато років не обходяться без музики, створеної мисткинею-полтавкою.

Її енергія практично безмежна. Вона встигає і на просвітницькому шляху, активно публікуючи коментарі, анонси і звіти про досягнення свої та колег на офіційному сайті Національної спілки композиторів України, шпальтах обласної періодики («Зоря Полтавщини»), сторінках наукових видань («Слов'янський збірник»).

Період становлення особистості та професійного формування композиторки вже відбувся. Крім власної творчості, вона опікується обласними конкурсами юних композиторів, спостерігає за розвитком молодих талантів, веде факультативний курс композиції в Полтавському музичному училищі. Уже багато років її вихованців радо зустрічають музичні навчальні заклади України. «Ми продовжуємо себе в дітях», – писав Василь Сухомлинський. У Тамарі Парулаві – гарне продовження. Композиторська молодь – посіяні зерна, майбутні парості. Їхня творчість – то майбутнє нашої культури.

Галина Миколаївна Полянська – мистецтвознавець, народилася 3 листопада 1953 року в місті Сумах у сім'ї службовців. Із 1961 року й понині мешкає в місті Полтаві. Закінчила фортепіанне відділення Полтавського музичного училища (1973). Вищу освіту здобула на музично-теоретичному відділі Харківського інституту мистецтв. Дипломна робота («Образ Дон Кіхота М. Сервантеса у світовій музиці») була спрямована до проблем видового синтезу мистецтв і висвітлювала окремі аспекти взаємодії літератури та музики.

Упродовж 1979–2009 років викладала курс музичної літератури в Полтавському музичному училищі імені М. В. Лисенка. Брала участь у журі обласних конкурсів «Створюємо музику», «Журавлиний ключ», «І струни Лисенка живі!». У 2001–2006 роках була пошукувачем Національної музичної академії України. Виконала наукове дослідження, присвячене проблемі жанрового синтезу в музичному театрі ХХ ст., на матеріалі хореографічних партитур класика української музики Віталія Губаренка.

Із 2007 року Г. М. Полянська працює на посаді доцента кафедри культурології Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Авторка монографії «Людина з Ламанчі» (К. : Музична Україна, 1984), музикознавчих і краєзнавчих статей у загальнодержавній та місцевій

періодиці, фахових виданнях («Культура України», «Українське музикознавство», «Науковий вісник НМАУ», «Мистецтво та освіта сьогодення» тощо).

Композитор, диригент і педагог **Віталій Михайлович Скакун** став членом

Галина Полянська. Фото

Національної спілки композиторів України 2011 року, вже здобувши визнання своїм вагомим внеском у розвиток мистецтва й культури. Митець народився 22 лютого 1950 року на хуторі Ново-Петрівка (село Анастасівка) Роменського району на Сумщині. Першою вчителькою співів була його бабуся. Неграмотна жінка знала безліч українських пісень, засвоювала їх на слух, зберігала в пам'яті і співала двом своїм онукам. Музикант вважає, що гарний слух у нього – саме від неї. Коли батьки купили гармошку – радості не було меж. Певний час брати грали на ній по черзі, потім одному з них це заняття набридло, й інструмент перейшов у повну власність Ві-

талія. Сільський побут відтоді не обходився без музики. Бабуся всякчас співала, а внук підбирав за нею на слух супровід. Однак бажання навчитися грати *по-справжньому* було нав'язливим і постійним. Сьогодні диригент згадує, яким недосяжним був для нього баян. Один-єдиний такий інструмент мав хлопець із сусіднього села, і за можливість потримати його в руках, хоч трішки пограти, Віталій носив йому той баян по три кілометри від села до села.

Учитись музики його ніхто не примушував. Сам хотів грати й отримував від цього величезне задоволення. Перші успіхи прийшли ще в підлітковому віці. Старші хлопці часто просили батька Віталія відпустити його «погуляти». Батько, людина сувора, відпускав, бо «гуляли» сусідські хлопці й дівчата, а його син «працював» – грав, супроводжуючи співи й танці молоді. Успіх сина був батькові приємним, тож босого хлопчину саджали на раму велосипеда, позаду припасовували гармошку і їхали звеселяти сільську молодь.

Кажуть, нічого в житті не буває випадкового. Тож, напевно, не випадково, відпочиваючи в піонерському таборі, Віталій Скакун почув від музичного керівника, що в Гадячі можна навчатися музики «серйозно». Вирішено – зроблено. І він став учнем Гадяцького культосвітнього училища. Щоправда, на виконавське відділення його не взяли – не було музичної освіти. Натомість «шуку кинули у річку» – він потрапив на диригентсько-хоровий факультет. Ніколи в житті музикант про це не по-

шкодував. Зі щирою повагою він завжди згадує вчителів, серед яких Л. Я. Москаленко, І. У. Тендітник, А. І. Федій, відзначає їхню педагогічну мудрість, самовідданість, проникливість. Це вони змогли розгледіти талант підлітка. І він не зрадив сподівання наставників – 1968 року став першим випускником Гадяцького культосвітнього училища, котрий вступив до Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського.

Столичний період життя (1968–1973) – зовсім нова сторінка біографії. Безліч нових знайомих, друзі, до яких треба було «тягнутися», концерти, виступи... Віталій жив в омріяній мистецькій атмосфері, «дихав» музикою. Навчання на диригентсько-хоровому факультеті в класі заслуженого артиста України Д. Завадинського йшло добре, і випускникові була надана честь на екзамені диригувати симфонічною поемою Д. Шостаковича «Казнь Степана Разина». Відповідальність – надзвичайна, адже солістом-вокалістом виступав ректор Київської консерваторії, народний артист СРСР Микола Кондратюк...

Після закінчення консерваторії були три роки роботи викладачем хорових дисциплін у Северодонецькому музичному училищі (Луганщина). Потому життєва стежка знову привела його до Києва. Музикант уступає одразу на другий курс консерваторії, але вже до класу оперно-симфонічного диригування професора, народного артиста України Вадима Гнедаша. Навчання триває впродовж 1976–1980 років. Старанного й успішного студента ще на четвертому курсі запросили диригентом до Київського оркестру народних інструментів. Цьому колективу Віталій Михайлович віддав тринадцять років життя. Разом із видатними солістами А. Солов'яненко, Є. Мірошніченко, А. Мокренком, Д. Гнатюком, М. Кондратюком, М. Стеф'юк, К. Огневим вони об'їздили з концертами майже весь Радянський Союз.

Були гастролі і в Полтаві. Концерти організовувалися в приміщенні театру імені М. В. Гоголя. Дивно, але замечене тоді снігом місто чомусь справило на диригента незабутнє враження. Тому, коли 1991 року йому запропонували роботу в Полтавському музично-драматичному театрі, він дав згоду. З погляду пересічної людини, зовсім не зрозумілий крок: ну хто з доброї волі змінить київську облаштовану квартиру, налагоджений побут і пристойне місце роботи на невідомість у провінції? Але на те були свої причини: старенька мати, до якої хотілося бути ближче, а головне – в Полтаві не було симфонічного оркестру. І він його створив. Важко, повільно, але оркестр сформувався і зазвучав – через сто років після славетного оркестру Ахшарумова Полтава знову могла пишатися атрибутом цивілізованого міста. Зараз про його колектив знає вся Україна. До заслуг музиканта належить і розкішна симфонічна бібліотека, зібрана завдяки

його наполегливості та бажанню. Цьому сприяло й особисте знайомство з багатьма українськими диригентами, які ділилися різноманітними матеріалами.

Кілька разів оркестр виїжджав за кордон. В один із приїздів до Італії, наприклад, було зіграно сорок шість концертів. Колектив має великий ре-

Віталій Скакун. Фото

пертуар світової симфонічної музики, з ним охоче виступали видатні професійні музиканти світу – виконавці та диригенти. Особливою гордістю музиканта став виїзд оркестру до Москви на музичний фестиваль «Єврооркестр-2010». Полтава на ньому представляла саме симфонічну музику, і полтавці взяли участь у заключному збірному концерті, де виступали музиканти відомих московських оркестрів.

А от струмиськом композиторської творчості виявився зворотно пропорційним диригентській діяльності. У період, коли маєстро не мав свого оркестру, він шукав вихід творчому потенціалу: писав музику, пісні його звучали. Коли ж з'явився оркестр, усе інше відійшло на другий план. Однак сьогодні в доробку Віталія Скакуна є різножанрові твори: музика до вистав «Енеїда» І. Котляревського (1995), «Ніч перед Різдвом» (1996) та «Сорочинський ярмарок» (2005) М. Гоголя, симфонічна картинка «Весна» (2001), оркестрова сюїта з музики до драми «Енеїда» І. Котляревського в 6-ти частинах для великого симфонічного оркестру (2011). Не була забута й перша спеціальність музиканта. Йому належать хорові композиції «Ода Полтавському краю» для солістів, хору й оркестру (2003) й «Україно моя» для солістів, хору й оркестру (2005). Пісенна ж творчість, із якої він починав, не припинялася і знайшла продовження в романсах на вірші В. Тарасенка «Моя земля», «Лелечата», «О, як би я тебе кохав» (2004–2005), піснях «Поєма про магір» на слова Марії Бойко (2003), «Ти чуєш, як серце

співає», «Ковил-трава» й «Осінній вальс» на слова Є. Ніколенка (2008–2009) і «Танго» (для вокального дуету) на слова Леоніда Вернигори (2010). 2011 року з'явився невеликий вокальний цикл на вірші В. Тарасенка «Три романси любові» для баритона і фортепіано. Композитор схильний до класичної традиції української музики, застосовує також елементи сучасної музичної мови, прекрасно володіє можливостями симфонічного оркестру, тонко відчуває природу вокального і хорового мистецтва. Він вважає, що композиторська практика допомагає в розкритті чужої музики.

Значний внесок Віталія Скакуна у культурно-мистецьке життя країни був оцінений кількома відзнаками. 1999 року йому було присвоєне звання заслуженого артиста України, а через десять років – народного артиста України. Окрім того, музикант ушанований обласними мистецькими преміями імені Панаса Мирного (2009) та імені Івана Котляревського (2010).

Диригент і композитор продовжує плідно працювати: 2015 року він подарував світовій спільноті прем'єру оркестрової сюїти «Енеїда», що прозвучала в концерті симфонічного оркестру на XXVI Міжнародному фестивалі «Київ Музик-Фест-2015».

Ольга Чепіль. Фото

Музикознавець і краєзнавець, педагог і лектор **Ольга Василівна Чепіль** народилася 1 листопада 1954 року в містечку Березниках Пермської області (Росія). Батьки дівчинки були палкими прихильниками мистецтва, зокрема музики. Мама – вчителька географії – життя присвятила самодіяльній сцені, а

тато – геолог – завжди був її вдячним слухачем та шанувальником. До піаніно «Кама» всі ставилися як до члена родини. Пісні Ф. Шуберта, романси М. Глінки, оперети І. Кальмана та І. Дунаєвського були «колисковими» дитинства, тож не випадково юну Ольгу віддали до музичної школи – вчитися грі на фортепіано. Закінчила теоретичний відділ Артемівського музичного училища й історико-теоретичний факультет Донецького музично-педагогічного інституту (клас доцента О. І. Журавльової). Працювала в загальноосвітній та музичній школах міста Донецька, в Артемівському музичному училищі, Полтавському педагогічному інституті. Багато років життя віддала відділу музичної літератури і фольклору Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка і стала символом пропаганди музичного мистецтва й узагалі української культури в нашому місті. Довгий час вона регулярно й успішно читала лекції мистецько-історичної тематики для студентів і культурної громадськості, регулярно виступала в періодиці зі статтями про актуальні мистецькі події та рецензіями на концерти й вистави. Останнім часом до кола її інтересів долучилася краєзнавча тематика, яка, проте, подається нею в культурологічному ракурсі. Із 2004 року за сумісництвом працювала на ОДТРК «Лтава», де вела цикли радіопередач «Світ класичної музики», «Вулицями старої Полтави», «Роде мій красний», «Музичний календар», що мали особливу популярність. Донині вони викликають численні позитивні відгуки і досягають своєї мети: закривають «білі плями» нашої пам'яті, формують шанобливе ставлення до національної культури, пробуджують гордість за рідне місто і, врешті, виховують патріотизм. О. Чепіль має публікації у всеукраїнській та місцевій пресі, в наукових збірниках. Веде лекторій для учнів шкіл міста «Подорож у світ музики», що відбувається в Галереї мистецтв імені М. Ярошенка, а її монографія «Вулицями старої Полтави» мала вже два видання.

Олексій Іванович Чухрай – заслужений діяч мистецтв України, композитор, педагог, виконавець-баяніст, лауреат обласної премії імені Панаса Мирного, літературно-мистецьких премій імені Д. Луценка та імені П. Артеменка, член попечительської ради Українського фонду культури. Володар Гран-Прі Міжнародного конкурсу композиторів у номінації «Фольклорна музика» в рамках II Міжнародного фестивалю «Світ музики» в місті Фівізано (Італія, 1999); лауреат Міжнародного відкритого рейтингу популярності та якості «Золота фортуна» (2001), Голова Полтавського обласного осередку НСКУ (1998–2004).

Народився майбутній митець у селищі Нижній Лані Карлівського району Полтавської області 5 травня 1939 року. Походить із династії сільських музик, які не тільки володіли музичними інстру-

ментами, а й майстрували їх. Упродовж 1959–1962 років служив у лавах Радянської армії. Закінчив Полтавське музичне училище по класу баяна та відділ народних інструментів Донецького музично-педагогічного інституту (1971). У різні роки був керівником гуртка художньої самодіяльності Ланівського хімкомбінату, викладачем музичних шкіл Полтави, баяністом-концертмейстером обласної філармонії, художнім керівником ансамблю народної музики «Карусель». Із 1974 року – викладач відділу народних інструментів Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка. Серед його вихованців – лауреати всеукраїнських та міжнародних конкурсів баяністів і акордеоністів. Тривалий час О. Чухрай працював у складі журі обласних конкурсів «Юний композитор», «Створюємо музику» учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів, шкіл естетичного виховання, конкурсів виконавської майстерності учнів «Юний віртуоз Полтавщини», виконавської майстерності викладачів «Серце, віддане дітям».

Основним жанром його творчості є пісня, що виросла з народного мелосу (збірки «Намісто росяне», «Сонечко любові», «Не розгубить підкови, коні»). Серед інших робіт – поема «Дума» для баса, хору та симфонічного оркестру, сюїта «Ярмаркові замальовки» для ансамблю народних інструментів, обробки народних пісень, інструментальні п'єси, музика до театральних вистав та фільмів. Мелодії пісні «Моя Полтава» О. Чухрая стала позивними Полтавського міського радіо.

Пісняр полтавського краю має в доробку серйозну дискографію. Записані альбоми «Сонечко любові» – 20 пісень у виконанні Раїси Кириченко (2007), «Невгамовні солов'ї» – пісні на вірші Д. Луценка (2007), «Світанкова зоря» на слова В. Котляра, «Не розгубить підкови, мої коні» на слова Л. Вернигори та відеоаудіоальбом «Любові ніжна моя» на слова М. Ляпаненка (2008).

2009 рік приніс кілька вагомих робіт, з-поміж яких – музика до телефільму «Дороги Гоголя», створеного ОДТРК «Лтава». На XX Міжнародному музичному фестивалі «Київ Музик Фест» прозвучали його твори для голосу з оркестром народних інструментів – «Не журись, коханий» на слова Д. Луценка і «Балада про синів» на слова Л. Вернигори. 2010 року на фестивалі «Дні Миколи Лисенка у Полтаві» оркестр народних інструментів обласної філармонії «Мамай» під орудою диригента – заслуженого працівника культури України Миколи Жорнового виконав «Пісню кошового

отамана» О. Чухрая на слова Л. Вернигори. У рамках цього ж фестивалю 2011 року у виконанні тріо баяністів-студентів музичного училища прозвучала інструментальна п'єса «Веснянка». У вересні 2011 року вийшла друком (разом із компакт-дискон)

нова збірка пісень на слова Д. Луценка «Про любов наспіватись не можна». 2014 року в залі ОДТРК «Лтава» в концерті «Мелодії Шевченкового слова» ювіляр презентував збірку на слова Тараса Шевченка «Утоптала стежечку», а у жовтні 2015 року – у Великій залі Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка – збірку пісень на слова Б. Олійника «Освідчення».

Пісенні твори композитора для дітей залюбки виконує малеча. Так, 2010 року

у виконанні учнів Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко звучали його «Чомучка» на вірші Ольги Бовдур, «Тітонька сова» та «В морі синім» на вірші В. Слєпцова; «Батьківська хата» на слова В. Слєпцова і В. Тарасенка. 2014 року митець підготував збірку пісень для дітей «Пильна сорока», що вмістила 21 твір.

У листопаді 2016 концерт патріарха пісенної творчості зібрав переповнену залу Полтавського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені М. В. Гоголя. Аншлаґ був показовим – музика композитора залишилася актуальною для сучасників.

Пісні Олексія Івановича Чухрая в різні роки виконували народні артисти України В. Шпортько, О. Василенко, В. Бокач, заслужені артисти України О. Калінчук, П. Дука, В. Колісник, пісенно-танцювальний ансамбль «Полтава», Черкаський народний хор, народний хор Київського національного університету культури і мистецтв, а інструментальну музику – Національний оркестр народних інструментів та Оркестр народної та популярної музики Національної радіокомпанії України.

У цьому нарисі неможливо поставити крапку, оскільки композитори Полтавщини активно продовжують свою творчу діяльність, а посяяні ними зерна таланту неодмінно даватимуть нові сходи.

Олексій Чухрай. Фото

